

fer, som jeg mener, man kunde bidrage til Fremstæfningen af her ved dette Finantsloovforslag. Det ene er Anlæg af Mønstergaarde, det andet er Anlæg af Stutterier eller Samlinger af Mønsterveg. Hvad Anlæg af Mønstergaarde angaar, da turde jeg maasse vente nogen Modstand, idet Nogle maasse med god Grund vilde kunne sige, at vort Afsbrug staar paa en særdeles respektabel Fod. Men selv om det er Tilfældet, maa det dog betragtes som en stor Mangel, at der ikke findes en eneste Mønstergaard her i Landet; det kan ikke negtes, at det at faae en Mønstergaard, der viste, hvad der kan præsteres for Dyrskiftet af Landbruget, vilde være en betydelig Fremgang. Det er nu en Gang saa, at hvad Bonden ser for sit De i saa Henseende, er det Bedste; og hvad vil det sige for Statskassen, om man kom til, at Staten gav 100,000 Kr. dertil, eller om man blot gav et Løfte om Tilskud til den Landbosforening, eller de Landbosforeninger, som vilde anlægge en saadan Gaard, selvfølgelig mib, at Staten forbeholdt sig Kontrollen dermed? Skjønt jeg ikke synes, at en saadan Sum til denne Anvendelse kunde være affrækkende, er jeg paa den anden Side vis paa, at det, at man kom ind paa, at der fra Statens Side blev taget Initiativ til en saadan Forbedring for Landbrugets Bedkommende vilde give umaadelig meget. Naar vi endelig ere komne til at tage de økonomiske Bestræbelser under Overvejelse, tror jeg ikke, man skal blæse dette helt bort, som Noget, der ikke er værd at tale om. Med Hensyn til Stutterierne vil jeg tage et bestemt Forbehold. Jeg kan tænke mig, at nogle af de Herrer, som jeg turde betegne som Veteraner, det er de Eldre her i Thinget, dem fra Halvfjerdsferne, som være med, den Gang vi nedlagde Stamstutterierne, muligvis den Gang kunde betragte det som en Slags Heltægserning, som noget Stort. Jeg betragter det nu kun saaledes, at Stamstutterier maatte falde, fordi, som Steen Blicher siger: Dets Tid var omme! Fordi det havde overlevet sig selv, og fordi dets Indvinder ikke buede mere. Dette Stamstutteri var særlig anlagt for Lurushest, men derfor er der dog ingen Grund til at sige, at fordi dette Stamstutteri maatte affattes, bør alle Stutterier eller, hvad jeg tillader mig at stille ved Siden deraf, Mønstersamlinger af Kvæg, affattes. Det vilde være til umaadelig Nytte for Landbrugets Fremgang, om der blev indført et eller flere af disse Stutterier; og det vil jeg tage paa sinde Maade, Staten skal ikke opråde som Entrepreneur, nei, den skal gaa den Vej,

som altid har vist sig at være den heldigste, at den skal udbyde Hjælp til dem, der paa-tage sig at sætte det i Værk. Denne Betragtning gjælder både Stutterierne og Mønstergaardene, og jeg tror, at det vilde ligge et umaadeligt Fremstød. Og da vi nu her gjennem Finantslooven have det i vor Magt, have vi ogsaa derved en Forpligtelse til at gjøre det sikreste og bedste Skridt, vi kunne gjøre, og det synes mig, at de Summer, der er Tale om, for at noget Saadant kan sættes i Værk, nemlig 100,000 Kr. eller for begge Dele mindre end 200,000 Kr., ere saa forsvindende ligeoversfor de økonomiske Fordringer, der stilles til os, at det ikke skulde synes, at man for Sømmens Størrelse skulde føle Betænelighed. Videre tør jeg nu ikke gaa. Jeg skal endnu blot nævne et Par Pøster paa Finantsloven og sige min Mening derom. Den ene er en Pøst paa 18,700 Kr. til Havedyrkningens Fremme. Jeg siger: 18,700 Kr. til hele Landet til Forbedring og Udvidelse af Havedyrkingen, er det påsænde? Det kunde være mere påsænde, dersom der var Tale om et enkelt Amt eller en Provinds, men naar man giver det til hele Landet og man vil sige, at det ligger et Middel til at forbedre Havedyrking, saa siger jeg: Nei, dertil er Beløbet for lille. Den første Tanke, der gjør sig gjældende hos mig, er denne, om ikke Besjendtajørelsen om, hvor Bedkommende skulle søge Hjælp, er mangelfuld. Dette synes at bekræfte sig. Jeg maa sige, at jeg har været paa Gagne, hvor Landbruget i øvrigt har staaet ret godt, ja florerede endogsaa, men hvor Havedyrkingen har været saa yderst slet, og jeg har der spurgt de Folk: "Vide I da ikke, at der kan gives Præmier og Tilskud og Hjælp til Forbedring af Havedyrkingen?" og de have svaret Nei! Nu er det naturligt, at om dette Beløb, 18,700 Kr., er der ikke stor Opfordring til fra Statens Side at bejendtgjøre det; Beløbet maatte omtrent fordobles, for at der skulde kunne udrettes noget Tilfredsstillende, og samtidig burde Besjendtgjørelserne være bedre og fuldligere. Jeg mener, at de, der paa Statskassens Vegne skulle uddele dette Beløb, burde sætte sig i Forbindelse med de kommunale Autoriteter; Edgueraadene, vilde vistnok være den sikreste Vej, men det fordrer naturligvis, at Beløbene blive noget større. Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa nogen Udvikling af, hvilken Nytte en forbedret Havedyrking vilde kunne gjøre ikke alene i sanitet Henseende, men ogsaa økonomisk set, fordi den vil betale sig. Det behøver jeg ikke at fortælle erede Medlemmer, ligesaa lidt som jeg behøver at fortælle dem, at Havedyrkingen staar umaadelig